

Силабус курсу
Актуальні проблеми сучасної лінгвістики

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 2, семестр – 3
Компонент освітньої програми: обов'язкова дисципліна
Кількість кредитів – 4
Дні занять: за розкладом, ауд. 76
Консультації: за розкладом, 14.05, ауд. 76
Мова викладання: українська

Керівники курсу

кандидат філологічних наук, доцент Бачинська Галина Василівна
кандидат філологічних наук, доцент Свистун Ніна Олександрівна

Контактна інформація: g.bachynska@gmail.com
nina-s77@ukr.net

Опис дисципліни

Методика вищої школи сьогодні передбачає організацію навчального процесу на основі органічного поєднання всебічної філологічної підготовки фахівців та конкретної спрямованості на професійну діяльність у сфері філологічної науки.

Мета дисципліни «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики» – удосконалити компетентність філолога:

- розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей; до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел;
- поглибити знання у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- виробити навички збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх; аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів; розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів;
- сформувати здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень, до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері, до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Предмет навчальної дисципліни – актуальні питання фонетики та фонології, лексикології та фразеології, морфеміки, морфонології та дериватології, морфології та синтаксису сучасної української літературної мови.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	прак-тичні	самос-тійна робота			

2	2	8	Тема 1 Фонетичні процеси в сучасній українській літературній мові.	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження. Характеризувати комбінаторні та позиційні зміни звуків. Осмислювати поняття «акомодація голосних і приголосних» у ракурсі теорії й практики українського мовознавства. Аналізувати голосні і приголосні звуки, здійснювати фонетичний аналіз слів	Питання для обговорення, презентації, практичні завдання, вправи, схеми
2	2	8	Тема 2. Морфонологічні явища.	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. Розрізняти регулярні фонетичні чергування у складі морфем. Характеризувати чергування голосних і приголосних звуків з історичним коментарем.	Питання для обговорення, практичні завдання, тести, лінгвістичні моделі.
2	2	8	Тема 3. Лексикологія та лексикографія	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології. Знати лексико-семантичні категорії слів. Диференціювати лексику української мови. Характеризувати фразеологічні одиниці. Розрізняти типи	Питання для обговорення, тести, презентації, робота з лексикографічними джерелами

				словників.	
2	2	8	Тема 4. Морфеміка і дериватологія сучасної української літературної мови.	Знати основні класифікаційні ознаки морфем. Осмислювати поняття «морф», «морфема», «твірне слово», «похідне слово», «твірна основа», «формант», характеризувати морфологічні і неморфологічні способи словотворення, здійснювати морфемний і словотвірний аналіз слів	Питання для обговорення, вправи, практичні завдання, презентації.
2	2	8	Тема 5. Морфологія сучасної української літературної мови	Аналізувати частини мови, їх граматичні категорії, способи і засоби вираження. Володіти знаннями щодо класифікації частин мови за В. Виноградовим та І. Кучеренком. Знати нові підходи до класифікації частин мови (за В. Горпиничем). Аналізувати самостійні і службові частини мови, взаємопереходи в системі частин мови. Коментувати й аналізувати дискусійні питання морфології, пов'язані з частиномовним статусом окремих лексико- семантичних розрядів слів Здійснювати морфологічний аналіз слів	Питання для обговорення, вправи, тести, лінгвістичні моделі, наукові дискусії
2	2	8	Тема 6. Словосполучення. Просте речення.	Знати напрями сучасних досліджень синтаксису української мови. Аналізувати реченнєві структури різного типу	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації.
2	2	8	Тема 7. Просте ускладнене речення	Розрізняти типи ускладнень простих речень. Уміти аналізувати структури з однорідними членами, відокремленими	Питання для обговорення, тести, презентації, лінгвістичні моделі, наукові дискусії

				членами, вставними словами, вставленими конструкціями, поширеними і непоширеними звертаннями	
2	2	8	Тема 8. Складне речення. Мовна природа складного речення. Складносурядні та безсполучникові речення і їх класифікації у сучасній синтаксичній науці	Знати теоретичні підвалини мовної природи складного речення: формально- синтаксичну, семантико- синтаксичну структуру і комунікативну організацію. Характеризувати типи синтаксичного зв'язку в складному реченні. Здійснювати аналіз складносурядних і безсполучникових речень відкритої і закритої структури	Питання для обговорення, вправи, тести, схеми аналізу, презентації, лінгвістичні моделі, мовні дискусії
2	2	8	Тема 9. Складнопідрядні речення та їх класифікації у сучасній синтаксичній науці	Знати теоретичні підвалини мовної природи складнопідрядного речення. Здійснювати аналіз складнопідрядних речень нерозчленованої і розчленованої структури, багатокомпонентних складнопідрядних речень і складних синтаксичних конструкцій	Питання для обговорення, вправи, тести, схеми аналізу, презентації, лінгвістичні моделі, мовні дискусії
2	2	8	Тема 10. Особливості української пунктуації	Розуміти сучасні підходи до пунктуації. Аналізувати систему розділових знаків сучасної лінгвістики.	Вправи, тести, питання для обговорення, лінгвістичні моделі.
20	20	80	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.
ЗК 2	Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з

	досліджуваного наукового напрямку.
ФК 2	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.
ФК 3	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК 4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.
ФК 5	Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.
ФК 7	Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
Програмні результати навчання	
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.
ПРН 4	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

Літературні джерела

- Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків: Вища школа, 1983. 137 с.
- Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис. К. : Вища школа, 2005. 270 с.
- Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: фонетика, фонологія, орфоепія, графіка, орфографія, лексикологія, лексикографія. К. : Академія, 2006. 368 с.
- Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 200 с.
- Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови К.: Пульсари, 2004. 400 с.
- Горпинич В. О. Морфологія української мови. К. : Академія, 2004. 336 с.
- Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Бондаренко В. В. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика. К.: Знання, 2010. 340 с.
- Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фонетика / А. К. Мойсієнко, Ю. Л. Мосенкіс, О. В. Бас-Кононенко. К. : Знання, 2010. 270 с.
- Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис: / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. К. : Знання, 2010. 374 с.
- Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. К. : Академія, 2010. 408 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільну техніку дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у системі

MOODLE).

- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватися дистанційно за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	5
Тема 2	5
Тема 3	5
Тема 4	5
Тема 5	5
Тема 6	5
Тема 7	5
Тема 8	5
Тема 9	5
Тема 10	5
ІНДЗ (тезовий виклад наукових праць із проблем лінгвістики; індивідуальні лінгвістичні проблемно-пошукові завдання, складання презентацій)	30
Модульний контроль (теми 1-10)	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.